

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

เรื่อง

“การพัฒนาชุมชนต้นแบบการผลิตพืช
โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสงขลา”

โดย

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘

กรมวิชาการเกษตร

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

**รายงานผลการดำเนินงานโครงการที่เปิดโอกาสให้ประชาชน
เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8**

เรื่อง

“การพัฒนาชุมชนต้นแบบการผลิตพืช
โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสงขลา”

1. หลักการและเหตุผล

ในภาพรวมของผลการพัฒนาประเทศในช่วงเวลาเกือบ 6 ทศวรรษที่ผ่านมา แม้จะมีการพัฒนาดีขึ้นหลายด้าน แต่ก็ได้ส่งผลกระทบเชิงลบให้เกิดปัญหากับครัวเรือนเกษตรกรในชนบท ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) ได้รายงานไว้ว่า ด้านเศรษฐกิจ รายได้เกษตรกรยังอยู่ในระดับต่ำ เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูง การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการเพิ่มมูลค่าทางการผลิตภาคเกษตรกรรมยังประสบกับปัญหาที่สำคัญๆ ทั้งในด้านผลผลิตต่อไร่ที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ต้นทุนสูง ขาดแหล่งน้ำ ขาดเทคโนโลยีในการผลิตและการบริหารจัดการ มีปัญหาด้านมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าอาหาร และมีแนวโน้มสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขัน ในด้านสังคม การขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร แรงงานมีผลิตภาพการผลิตต่ำ ปริมาณกำลังแรงงานอยู่ในภาวะที่โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว ประชากรภาคเกษตรยังคงเคลื่อนย้ายสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ยังมีปัญหาการใช้ที่ดินเปลี่ยนแปลงและเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยเฉพาะอุทกภัยและภัยแล้งที่มีความรุนแรงมากขึ้น

ในระดับพื้นที่ ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้เกิดขึ้นในพื้นที่พื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเช่นกัน โดยพบว่าเกษตรกรยังยากจน พึ่งพาอาชีพการเกษตรได้น้อยลง รายได้ไม่จูงใจให้เกษตรกรรุ่นหลังๆ ทำเกษตรเป็นอาชีพต่อจากบรรพบุรุษ ซึ่งพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ เป็นพื้นที่ทางฝั่งตะวันออกของทะเลสาบสงขลา อยู่ระหว่างทะเลสาบสงขลา กับอ่าวไทย ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอ ของจังหวัดสงขลา คือ อำเภอสิงหนคร อำเภอสทิงพระ อำเภอรโนด และอำเภอกระแสสินธุ์ สภาพภูมิประเทศของพื้นที่เป็นพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มพื้นที่ทำการเกษตร รวม 356,343 ไร่ เกษตรกร 32,549 ครัวเรือน พึ่งพาพืชหลักคือ ปลูกข้าว 230,520 ไร่ นอกจากนั้นเป็นตาลโตนด 29,818 ไร่ ไม้ผลผสมผสาน 13,910 ไร่ พืชไร่ พืชผักมีน้อย เกษตรกรมีอาชีพเสริมคือ เลี้ยงสัตว์ และประมง อาชีพนอกเกษตร ได้แก่ รับจ้างในภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ (สำนักงานเกษตรจังหวัดสงขลา ,2557) การเกษตรในพื้นที่คาบสมุทรสทิงพระ มีข้อจำกัดหลายด้าน เช่น เกษตรกรมีพื้นที่เป็นพื้นที่ขนาดเล็กประมาณ 11 ไร่ และขาดแคลนน้ำ จึงทำให้เกษตรกรในพื้นที่เป็นกลุ่มที่ยากจนที่สุดของจังหวัดสงขลา คือรายได้เฉลี่ย/คน/เดือน 6,485 บาท ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด ร้อยละ 60 มีสัดส่วนคนยากจนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัด ร้อยละ 48 และเมื่อกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกษตรกรมีความต้องการใช้เงินเพิ่มขึ้น แต่พึ่งพาการเกษตรได้น้อยลง จึงทำให้แรงงานภาคเกษตรทั้งการเกษตร ไร่ปลูกสุก ไร่ปลูกข้าว และภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการต่างๆที่กำลังขยายตัว ซึ่งเท่ากับเป็นการซ้ำเติมให้ภาคเกษตรพัฒนาได้ยากขึ้นไปอีก และเกิดปัญหาสังคมตามมา

ด้านแนวทางการแก้ปัญหา ในเชิงนโยบายที่เป็นภาพรวมของประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่าประเทศไทยควรมุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลยั่งยืนหรือการพัฒนาสีเขียว (sustainable or green development) และเห็นว่าจะต้องนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาใช้ในการแก้ปัญหาที่

เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ได้เน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ การลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ ลดความยากจน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน พัฒนาการประกอบอาชีพ การใช้ประโยชน์ที่ดิน การบริหารจัดการน้ำและการใช้น้ำในพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมกับการเกษตรของชุมชน และการพัฒนาเกษตรกร 4.0 ที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้วยเทคโนโลยี เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพมาตรฐานสินค้าสู่มาตรฐานระดับสากล และสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและการพัฒนาสินค้ามูลค่าสูง สู้ ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นต้น

สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 กรมวิชาการเกษตร จึงทำการพัฒนาชุมชนต้นแบบโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาอาชีพการผลิตทางการเกษตรได้เพิ่มขึ้น และสามารถมีการดำรงชีพที่พอเพียง

2.วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาการเกษตรให้มีความพอเพียงต่อการดำรงชีพของเกษตรกรในชุมชน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย สังคมชุมชนมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง และมีสภาพแวดล้อมที่ดี

2.2 เพื่อสร้างต้นแบบชุมชนเกษตรที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่สามารถถ่ายทอดผลการพัฒนาไปสู่ชุมชนอื่นๆต่อไป

3.สถานที่ดำเนินการ

3.1 หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

4.ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ 2561 (1 ตุลาคม 2560-30 กันยายน 2561)

5. คณะผู้ดำเนินงาน

5.1 คณะทำงานโครงการการมีส่วนร่วมกับประชาชน เรื่อง การพัฒนาชุมชนต้นแบบการผลิตพืชโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสงขลา

5.2 สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 8

6.ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

วิธีการดำเนินงานและการมีส่วนร่วม มีดังนี้

ขั้นตอน	ผู้มีส่วนร่วม	วิธีการ	เทคนิคในการมีส่วนร่วม
1. การคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมาย	สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 (สวพ.8) องค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง (อบต.รำแดง)	คัดเลือกพื้นที่ 1 หมู่บ้านจากทั้งหมด 7 หมู่บ้าน โดยใช้เกณฑ์ เช่น ตรงกับแผนพัฒนาของ อบต. ชุมชนมีความสนใจในการทำเกษตรเป็นอาชีพ เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาในการทำเกษตร ซึ่งได้คัดเลือกบ้านป่าขวาง ม.7 ต.รำแดง อ.สิงหนคร จ.สงขลา	- สวพ.8 และ อบต.รำแดง ประชุมปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

ขั้นตอน	ผู้มีส่วนร่วม	วิธีการ	เทคนิคในการมีส่วนร่วม
2. การประชุม ชี้แจงเกษตรกร	สวพ.8 อบต.รำแดง เกษตรกร	นัดประชุมเกษตรกรที่สนใจ มารับ ฟังคำชี้แจงเกี่ยวกับที่มา วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการ ดำเนินงาน โดยเฉพาะประเด็น สำคัญคือเป็นโครงการที่เกษตรกรมี หุ้นส่วนในการดำเนินงาน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผล หลังจากชี้แจง แล้วเปิดโอกาสให้เกษตรกรอภิปราย ซักถาม เสนอแนะ และขอมติจากที่ ประชุมเกษตรกรเพื่อตัดสินใจใน การจะร่วมหรือไม่ร่วมโครงการกับ หน่วยงาน ซึ่งที่ประชุมมีมติจะร่วม ดำเนินงาน	-สวพ.8 และอบต.รำแดง ประชุมชี้แจง -เกษตรกร เปิดอภิปราย การระดมสมอง และ การขอประชมติ (ยกมือ)
3. ตั้งกลุ่ม เกษตรกร และ เลือกตั้งคณะกรรมการ การกลุ่มเกษตรกร	สวพ.8 เกษตรกร อบต.รำแดง	เพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบและเป็นการสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชน จึง กำหนดให้มีการตั้งกลุ่มเกษตรกร เพื่อประสานงานกับราชการ ประสานงานระหว่างเกษตรกร และ ขับเคลื่อนการพัฒนาต่างๆ โดยให้ เกษตรกรดำเนินการกันเอง คือ ตั้ง ชื่อกลุ่ม “กลุ่มวิจัยการปลูกพืชตาม หลักเศรษฐกิจพอเพียง” การเลือก การเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่ม พร้อมกับการกำหนดกฎระเบียบ ขึ้นมา เช่น ให้มีกองทุนกลุ่ม จากค่า สมาชิก 100 บาท ให้มีการจ่ายเงิน สมทบเข้ากองทุนจากการช่วยเหลือ จากราชการประมาณ 3-10% ของ มูลค่าวัสดุ ให้มีการประชุมเดือนละ ครั้ง เป็นต้น โดยส่วนราชการจะ คอยให้ข้อเสนอแนะ เช่น องค์ประกอบคณะกรรมการ	-เกษตรกร การเปิดอภิปราย การระดมสมอง การขอประชมติ -สวพ.8 และ อบต.รำแดง ให้ข้อเสนอแนะ
4. การศึกษา วิเคราะห์สภาพ พื้นที่และปัญหา	สวพ.8 เกษตรกร อบต.รำแดง สำนักงานเกษตร อำเภอสิงหนคร	เป็นการทำความเข้าใจสภาพพื้นที่ ของชุมชน ค้นหาประเด็นปัญหา แนวความคิดที่นำมาใช้ คือการ วิเคราะห์สภาพชนบทแบบมีส่วนร่วม โดยคณะที่ทำการวิเคราะห์ ประกอบด้วยส่วนราชการและ	-สวพ.8 แนะนำวิธีการ วิเคราะห์ และกำกับให้ บรรลุเป้าหมาย -เกษตรกร ให้ข้อมูล นำ สำรวจ เสนอความเห็น และร่วมวิเคราะห์

ขั้นตอน	ผู้มีส่วนร่วม	วิธีการ	เทคนิคในการมีส่วนร่วม
		เกษตรกร มีการทำการวิเคราะห์สภาพกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจสังคม และการเกษตร เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทราบสถานการณ์ ปัญหา และโอกาสการพัฒนาร่วมกัน	-องค์การบริหารส่วนตำบลลำแดง และสำนักงานเกษตรอำเภอสิงหนคร ร่วมวิเคราะห์ -ใช้เทคนิคการสำรวจสัมภาษณ์ วาดแผนที่อภิปราย
5. การวางแผนการดำเนินงานและกำหนดกิจกรรมการพัฒนา	สวพ.8 เกษตรกร อบต.ลำแดง สำนักงานเกษตร อำเภอสิงหนคร	เป็นการนำปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค มาร่วมวางแผนการพัฒนาร่วมกัน โดยกำหนดเป้าหมายการพัฒนา คือเกษตรกรพึ่งตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีแผนหลักได้แก่ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การปลูกพืชเพิ่มรายได้ในพื้นที่นา การปรับนาเป็นร่องสวน การปลูกพืชผสมผสาน การพัฒนาด้านสังคม ความเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม การปลูกพืชในที่สาธารณะของชุมชน เป็นต้น และเปิดรับสมัครเกษตรกรที่สนใจเข้าร่วมดำเนินการในแต่ละกิจกรรมตามความสนใจ ซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละคน	การอภิปราย การระดมสมอง การขอประชามติ
6. ดำเนินการพัฒนาในแต่ละกิจกรรมตามแผน	สวพ.8 เกษตรกร อบต.ลำแดง สำนักงานเกษตร อำเภอสิงหนคร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์	เป็นการจัดกิจกรรมการพัฒนาในชุมชนตามแผนที่วางไว้โดยใช้แนวความคิดการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ -การพัฒนาด้านเศรษฐกิจของชุมชน เป็นการพัฒนาเกษตรผสมผสาน คือ พัฒนาการปลูกพืชในพื้นที่นา พัฒนาการปรับนาเป็นร่องสวนปลูกไม้ผล พัฒนาการผลิตพืชผสมผสาน 9 กลุ่มพืชให้เพียงพอต่อการดำรงชีพทั้งความมั่นคงทางอาหาร การเป็นอยู่ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน ได้แก่ กลุ่มพืชรายได้ พืชอาหาร พืชอาหารสัตว์	-เกษตรกรจะเป็นผู้ดำเนินการจัดทำแปลงการผลิตพืชในไร่นาของตนเอง และสมทบวัสดุอุปกรณ์ ในการดำเนินงาน -ภาครัฐ ให้คำแนะนำทางวิชาการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์บางส่วน -เทคนิคการมีส่วนร่วมใช้การประชุมชี้แจง การอภิปราย การระดมสมอง การขอประชามติ การรณรงค์สร้างจิตสำนึก และการทำงานร่วมกันใน

ขั้นตอน	ผู้มีส่วนร่วม	วิธีการ	เทคนิคในการมีส่วนร่วม
		พืชสมุนไพรสุขภาพ พืชสมุนไพร ป้องกันกำจัดศัตรูพืช พืชอนุรักษ์ ดินและน้ำ พืชอนุรักษ์พันธุกรรม ท้องถิ่น พืชใช้สอย และพืชพลังงาน หรือเชื้อเพลิง ที่สามารถเพิ่ม ปริมาณ ชนิดและมูลค่า เพิ่มขึ้น พัฒนาฟาร์มต้นแบบ ที่สามารถเป็น ตัวอย่างให้ครัวเรือนเกษตรกร การแปรรูปสินค้า และการส่งเสริม การตลาด -การพัฒนาด้านสังคมชุมชน คือการ พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่ม เกษตรกร พัฒนาจัดการศึกษานอก โรงเรียนในชุมชน เพื่อให้เกษตรกร ได้มีความรู้ และร่วมกันจัดทำเกณฑ์ วัดความพอเพียง ที่จะนำมา ประเมินสถานะครัวเรือนตนเอง -การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน คือการปลูกพืชในที่สาธารณะ	การปลูกพืช
7. จัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบบสัญจรใน แปลงเกษตรกร และนอกชุมชน	สวพ.8 เกษตรกร อบต.รำแดง สำนักงานเกษตร อำเภอสิงหนคร และหน่วยงาน เครือข่ายอื่นๆ	เป็นการจัด พบปะกันเดือนละอย่าง น้อย 1 ครั้ง ระหว่างผู้ร่วมโครงการ ทั้งหมด เรียกว่า “เวทีวิจัยสัญจร” โดยนัดหมายที่ไร่นาเกษตรกรแต่ละ ราย หมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ สถานที่นัดพบปะ ในเวทีจะมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดบทเรียนภูมิ ปัญญา จากแปลงที่สัญจรมาศึกษา ดูงาน มีการให้ความรู้ทางวิชาการ การรายงานความก้าวหน้าการ ทำงาน และกิจกรรมอื่นๆ	-เกษตรกรเจ้าของบ้าน เตรียมสถานที่ เตรียม ฐานการเรียนรู้ นำเยี่ยม ชมกิจกรรม เกษตรกร อื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรม -สวพ.8 จัดกระบวนการ เรียนรู้ ให้ความรู้ทาง วิชาการ หน่วยงานอื่นๆ ร่วมให้ความรู้ ข้อคิดเห็น -เทคนิคการมีส่วนร่วม ใช้ การประชุม ระดมสมอง อภิปราย การจัดการ ความรู้
8. ติดตาม รายงาน ความก้าวหน้า สรุปบทเรียน การ ดำเนินงาน ทบทวนแผนและ ปรับปรุงแก้ไขการ	สวพ.8 เกษตรกร และหน่วยงานต่างๆ	เป็นการประชุมร่วมกันกับกลุ่ม เกษตรกร เพื่อติดตามรายงาน ความก้าวหน้า มีการให้ความรู้ เพิ่มเติมแก่เกษตรกร สรุปบทเรียน การดำเนินงานที่ผ่าน วิเคราะห์ ปัญหาทบทวนแผนที่วางไว้ และ ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้	การประชุม ระดมสมอง อภิปราย การจัดการความรู้ ประชาคม

ขั้นตอน	ผู้มีส่วนร่วม	วิธีการ	เทคนิคในการมีส่วนร่วม
ปฏิบัติงานให้เหมาะสม		เหมาะสมตามมติของกลุ่ม	
9. สรุปผลการดำเนินงาน	สวพ.8 เกษตรกร และหน่วยงานต่างๆ	เป็นการสรุปผลการดำเนินงานรอบ ยอดในแต่ละปี โดยการสำรวจ ข้อมูลผลการดำเนินงานด้วยแบบ สัมภาษณ์ และสำรวจการผลิตพืช ในครัวเรือนเกษตรกร พร้อมทั้ง ประชุมสรุปผลในภาพรวมของ ชุมชน	การสำรวจ การประชุม ระดมสมอง อภิปราย
10. ร่วมเผยแพร่และถ่ายทอด	สวพ.8 เกษตรกร อบต.รำแดง สำนักงานเกษตร อำเภอสิงหนคร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์ และ หน่วยงานเครือข่าย อื่นๆ	เป็นการจัดกิจกรรมถ่ายทอดผลงาน ไปสู่ชุมชนอื่นๆ โดยมีการจัดงาน ถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดศึกษาดูงาน และเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งการจะ มีการวางแผนร่วมกันของทุกฝ่าย แบ่งงานมอบหมายหน้าที่ รับผิดชอบ	-เกษตรกร พัฒนาแปลง ต้นแบบ บรรยายสรุปแก่ ผู้มาดูงาน เตรียมการ ต้อนรับผู้มาดูงาน ร่วม เตรียมสถานที่ -ส่วนราชการ จัดเตรียม สถานที่ ประสานงาน บุคคลภายนอก อำนวย ความสะดวก -เทคนิคการมีส่วนร่วม ใช้ การประชุม ระดมสมอง อภิปราย การขอ ประชมติ และการ ทำงานร่วมกัน

7. กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย

- 1) สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่8
- 2) เกษตรกร
- 3) องค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง
- 4) สำนักงานเกษตรอำเภอสิงหนคร
- 5) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 6) วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์

สามารถจำแนกเป็น 3 กลุ่ม คือ

ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรง (primary stakeholder) คือ เกษตรกรในชุมชน หมู่ที่ 7 ต.รำแดง อ.สิงหนคร จ.สงขลา จะเป็นผู้ที่ได้รับผลโดยตรงจากการพัฒนาชุมชนต้นแบบ คือ ถ้าผลดำเนินการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เกษตรกรจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความพอเพียงในการดำรงชีพเพิ่มขึ้น สังคมชุมชนเข้มแข็งขึ้น

ผู้มีส่วนได้เสียรอง (secondary stakeholder) คือ องค์การบริหารส่วนตำบลรำแดง และสำนักงานเกษตรอำเภอสิงหนคร ตามบทบาทปกติจะเป็นหน่วยงานประจำที่มีหน้าที่พัฒนาชุมชนในภาพรวม วิทยาลัย

ประมงดินสุลันนท์ มีหน้าที่ในการจัดการศึกษานอกระบบ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหน่วยงานร่วมพัฒนา ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้จะได้รับผลพลอยได้จากการดำเนินงาน คือ เมื่อโครงการช่วยยกระดับการพัฒนาชุมชนได้ ก็จะเป็นผลงานส่วนหนึ่งของหน่วยงานเช่นกัน และทำให้การพัฒนาต่อยอดต่างๆ ทำได้ง่าย

ผู้มีส่วนได้เสียหลัก (key stakeholder) คือ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 กรมวิชาการ เกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นผู้จัดทำโครงการ สนับสนุนงบประมาณการดำเนินงาน และขับเคลื่อนการพัฒนาโครงการ

7.1 บทบาทของแต่ละภาคส่วน

ในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมแต่ละภาคส่วนจะมีบทบาทการทำงานหลายลักษณะทั้งเป็นการทำงานแยกตามหน้าที่รับผิดชอบ และการทำงานร่วมกันเป็นคณะ ซึ่งมีสัดส่วนความรับผิดชอบไม่เท่ากัน ดังนี้

หน่วยงาน (ระดับการมีส่วนร่วม)	บทบาทด้าน	งานที่ดำเนินการ
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 (40%)	เป็น กลไกหลัก (Key Actor)	1. จัดทำโครงการ และงบประมาณเข้ามาดำเนินการในพื้นที่ 2. เป็นผู้ตัดสินใจเลือกพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินการ 3. กำกับ ติดตาม การขับเคลื่อนกระบวนการต่างๆ เพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ 4. พัฒนาการปลูกพืช เกษตรผสมผสาน การแปรรูปกล้วย และ การส่งเสริมตลาดเชิงท่องเที่ยวและวัฒนธรรม 5. จัดเวทีสัญจร จัดการประชุม อบรม ให้เกษตรกรได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีความรู้ 6. กระตุ้นเกษตรกรให้มีพัฒนาตนเอง โดยนำศาสตร์ พระราชา หลักการทรงงานของ ร.9 มาใช้ เช่น การสร้าง การมีส่วนร่วม การปลูกป่าในใจคนเพื่อกระตุ้นการปลูกป่า การระเบิดจากข้างในเพื่อเตรียมความพร้อมชุมชน การทำ เพื่อส่วนรวมเพื่อความเข้มแข็งของกลุ่ม เป็นต้น
	เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน (Facilitator)	1. สนับสนุน ให้คำแนะนำความรู้วิชาการแก่เกษตรกรในการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ 2. อำนวยความสะดวกให้หน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาดำเนินงาน ในพื้นที่ เช่น การประสานงานกับเกษตรกร 3. สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ บางส่วนแก่เกษตรกร
	เป็นผู้จัดการ เครือข่าย (Network Manager)	1. เชื่อมโยงเครือข่ายส่วนราชการที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อ มาร่วมพัฒนา เป็นต้น 2. เชื่อมโยงเครือข่ายเกษตรกรกับภายนอกที่จะเข้ามาทำงาน หรือศึกษาดูงาน เช่นเครือข่ายชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง จ. ตรัง สงขลา พัทลุง สตูล
	เป็นหุ้นส่วนความ ร่วมมือการทำงาน (Partnership)	1. เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับเกษตรกรในการพัฒนาชุมชน ให้เป็นต้นแบบ 2. เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับหน่วยงานที่เข้ามาดำเนิน

หน่วยงาน (ระดับการมีส่วนร่วม)	บทบาทด้าน	งานที่ดำเนินการ
		กิจกรรมต่างๆ เช่น ร่วมกับ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการดำเนินการพัฒนาความมั่นคงทางอาหาร ร่วมกับ สำนักงานเกษตรอำเภอในการส่งเสริมดินปุ๋ย ร่วมกับ วิทยาลัยประมงในการจัดหานักเรียนและจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น
กลุ่มเกษตรกร (40%)	เป็น กลไกหลัก (Key Actor)	- พัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร โดยมีการเลือกตั้ง คณะกรรมการกลุ่มเกษตรกร ดำเนินกิจกรรมบริหารจัดการกลุ่ม เช่น การประชุมประจำเดือน การระดมทุน การช่วยเหลือสมาชิก การจัดกิจกรรมสาธารณะ - พัฒนาการแปลงการผลิตพืชและเกษตรผสมผสานในพื้นที่ ของเกษตรกรเองแต่ละราย โดยจะทำการปลูกพืช ดูแล รักษา รวมทั้งมีการพัฒนาการแปรรูป และสร้างตลาด สินค้าเชิงท่องเที่ยว - เป็นเจ้าของแปลงเรียนรู้ และเป็นวิทยากรบรรยายให้กับผู้ ที่มาศึกษาดูงาน
	เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน (Facilitator)	สนับสนุนส่วนราชการที่มาร่วมดำเนินงาน เช่น การ จัดเตรียมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ใน ชุมชน
	เป็นผู้จัดการ เครือข่าย (Network Manager)	- เป็นผู้ประสานงานภายในกลุ่มเกษตรกร นัดหมาย เกษตรกร และประสานกับเครือข่ายเกษตรกรหมู่บ้านอื่นๆ - เป็นผู้ประสานส่วนราชการบางหน่วยงานเพื่อเข้าร่วม กิจกรรมในพื้นที่โดยกรรมการกลุ่มจะประสาน เช่น สำนักงานแรงงาน สำนักงานประกันสังคม สำนักงาน พัฒนาชุมชน เพื่อเข้ามาดำเนินงานในภาระกิจที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
	เป็นหุ้นส่วนความ ร่วมมือการทำงาน (Partnership)	มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกกิจกรรม ได้แก่ การ วิเคราะห์พื้นที่ การวางแผน การพัฒนาการผลิตพืชและ เกษตรผสมผสาน เวทีสัญจรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การติดตาม สรุปลผล การจัดการศึกษาเกษตรกร และการถ่ายทอด เทคโนโลยี
องค์การบริหารส่วน ตำบลรำแดง (5%)	เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน (Facilitator)	- เป็นผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนแก่ส่วนราชการใน ฐานะที่เป็นหน่วยงานท้องถิ่น เช่น ด้านข้อมูลพื้นฐาน - เป็นผู้สนับสนุนให้ข้อคิดแก่เกษตรกรในการพัฒนา
	เป็นผู้จัดการ เครือข่าย (Network Manager)	เป็นผู้เชื่อมโยงเครือข่ายภายนอกอื่นๆ ที่จะมาร่วมการ พัฒนาพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัย กรมทรัพยากรน้ำ โรงเรียน หรือหน่วยงานที่จะมาศึกษาดูงาน

หน่วยงาน (ระดับการมีส่วนร่วม)	บทบาทด้าน	งานที่ดำเนินการ
	เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือการทำงาน (Partnership)	1. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมโครงการ เช่น การวางแผน การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร การจัดกิจกรรมรณรงค์การปลูกพืช และการถ่ายทอดเทคโนโลยี
สำนักงานเกษตรอำเภอ สิงหนคร (5%)	เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน (Facilitator)	1. เป็นผู้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนแก่ส่วนราชการในฐานะที่เป็นเกษตรประจำอำเภอ เช่น ด้านข้อมูลพื้นฐาน 2. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ความรู้ ให้ข้อคิดแก่เกษตรกรในการพัฒนาการเกษตร
	เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือการทำงาน (Partnership)	1. มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในกิจกรรมโครงการ เช่น การวางแผน การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร การพัฒนาการปลูกพืช การจัดกิจกรรมรณรงค์การปลูกพืช และการถ่ายทอดเทคโนโลยี
วิทยาลัยประมงติณสูลานนท์ (5%)	เป็นกลไกหลัก (Key Actor)	1. จัดการจัดการศึกษาอบรมแก่เกษตรกร
	เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน (Facilitator)	1. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการพัฒนาเกษตรผสมผสาน
	เป็นผู้จัดการ เครือข่าย (Network Manager)	1. เป็นผู้เชื่อมโยงเครือข่ายนักศึกษาจากหมู่บ้านต่างๆนอกพื้นที่ในการจัดการเรียนการสอน
	เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือการทำงาน (Partnership)	1. มีส่วนร่วมในการพัฒนาความรู้เกษตรกรสู่สังคมที่เข้มแข็ง
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (5%)	เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน (Facilitator)	1. ร่วมสนับสนุนปัจจัยการผลิตในการพัฒนาการผลิตพืชและเกษตรผสมผสาน และสนับสนุนการจัดงานถ่ายทอดเทคโนโลยี
	เป็นหุ้นส่วนความร่วมมือการทำงาน (Partnership)	1. มีส่วนร่วมในการพัฒนาการผลิตพืชและเกษตรผสมผสาน และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

7.2 กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การจัดกระบวนการเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการเผยแพร่ความสำเร็จของการดำเนินงานเพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ดำเนินการ 5 กิจกรรม ดังนี้

7.2.1 การจัด “เวทีวิจัยสัญจร” คือการจัดประชุมพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาระหว่างเกษตรกร นักวิจัย และผู้มีส่วนร่วมต่างๆ จัดเดือนละครั้งหมุนเวียนกันไปในพื้นที่ไร่นาเกษตรกรแต่ละราย และมีการสัญจรไปเครือข่ายเกษตรกรนอกหมู่บ้านเป็นครั้งคราว โดยให้เกษตรกรแต่ละรายเป็นเจ้าภาพดำเนินการในการเตรียมสถานที่เพื่อรับการมาเยี่ยมของสมาชิก และเตรียมความพร้อมในการเป็นวิทยากรนำเสนอ ซึ่งมีกิจกรรมใน “เวทีวิจัยสัญจร” คือ

-ของฝากจากเพื่อนบ้าน คือสมาชิกแต่ละท่านนำของฝากมาให้เจ้าของบ้าน เพื่อเป็นการสืบทอดธรรมเนียมไทยในการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

-เรื่องเล่าจากเจ้าของบ้าน คือการเล่าประสบการณ์ในการทำงานและการดำเนินชีวิต

-การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตัวตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

-ดูงานแปลงเกษตรกร เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ภูมิปัญญา และวิชาการในการทำเกษตร

-รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานพัฒนา เพื่อติดตาม รับฟังข้อเสนอแนะ และแลกเปลี่ยนการทำงาน

สรุปผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดเวทีวิจัยสัญจร

-เกิดความสัมพันธ์ในหมู่คณะ

-ได้ข้อคิดในการดำเนินชีวิต

-ได้ความรู้ประสบการณ์การปลูกพืช

-รู้สึกอับบุญและภาคภูมิใจที่ได้ให้ความรู้แก่ผู้อื่น

-ได้ภูมิปัญญาใหม่จากผู้อื่น

-ได้รู้พื้นวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม

-ได้ฝึกทักษะการพูดในที่ชุมชน

-ได้นำเสนอผลงานต่อผู้อื่น

-หน่วยงานได้ความคิดเห็นเกษตรกรเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงการทำงาน

การจัดเวทีวิจัยสัญจรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของเกษตรกรหมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ปี 2559-2561

ครั้งที่	สถานที่	ประเด็นหลักในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
1.	บ้านคุณเปี้ยน ยัคพันธ์ หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	ไม้ใช้สอย ตาลโตนด การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์
2.	บ้าน พ.ต.ท. ธรรมบุญ สุจริต หมู่ที่ 5 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	มะนาว ละมุด การขยายพันธุ์แบบปักชำ ปาล์มน้ำมัน การกำจัดศัตรูพืชด้วยยาเส้น การหมักหูลุมการปลูกพืชในช่วงแล้ง
3.	บ้านคุณฐานันดร จอเจน หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	มะม่วง มะนาว ไม้ยืนต้นผสมผสาน มะพร้าว การปลูกหญ้าอาหารสัตว์ แพะ
4.	การจัดการตลาดสินค้าเกษตร	การจัดการตลาดชุมชน

ครั้งที่	สถานที่	ประเด็นหลักในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
	ณ ตลาดใต้โหนด พัทลุง	
5.	ไม้ยืนต้น อ.รัตภูมิ จ.สงขลา	ไม้ยืนต้นผสมผสานในสวนยาง
6.	โรงสีชุมชน อ.ควนขนุน จ.พัทลุง	การจัดการข้าวคุณภาพและแปรรูป
7.	ชุมชนต้นแบบ อ.ศรีนครินทร์ อ.งขลา จ.พัทลุง	การจัดการชุมชนเข้มแข็ง
8.	บ้านคุณกตัญญู รัตนะ หมู่ที่ 7 ตำบลรำ แดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	มะม่วง
9.	บ้านคุณเชอะ หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	ไม้ยืนต้น และ ตาลโตนด
10.	วันปลูกต้นไม้ถวายพ่อหลวง	รณรงค์สร้างจิตสำนึกการปลูกพืชเพื่อชุมชน
11.	หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	การผลิตพืชรายได้
12.	หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	การจัดการพืชหลังประสบปัญหาน้ำท่วม
13.	หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	การผลิตพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ
14.	หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	การผลิตพืชสมุนไพรป้องกันกำจัดศัตรูพืช
15.	หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	การผลิตพืชอนุรักษ์ดินและน้ำ
16.	หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	การผลิตพืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่น
17.	หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	การผลิตพืชใช้สอย
18.	หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา (วันน้ำแจกของน้ำท่วม)	เทคนิคการพัฒนาการปลูกพืชโดยใช้ ศกพพ : กรณีศึกษา ระบบเกษตรแบบร่องสวน
19.	หมู่ที่ 7 ตำบลรำแดง อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา	เทคนิคการพัฒนาการปลูกพืชโดยใช้ ศกพพ : กรณีศึกษา ระบบเกษตรแบบพืชผสมผสาน
20.	ต.นาหมื่นศรี อ.นาโยง จ.ตรัง	ระบบเกษตรผสมผสาน
21.	พื้นที่เกษตรกร จ.สงขลา และ จ.พัทลุง	การจัดการตลาดชุมชน

ภาพการประชุมประจำเดือน

ของฝากจากเพื่อนบ้าน เรื่องเล่าจากเจ้าของบ้าน

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญา และวิชาการ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้นอกชุมชน

ภาพ การจัดประชุมและเวทีวิจัยสัญจร

7.1.2 การประชุมอบรมเสวนา

เป็นการอบรม เสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน

ภาพ การอบรมเสวนา

7.1.3 การให้บริการศึกษาดูงาน

เป็นการศึกษาดูงานของบุคคลภายนอกที่สนใจมาดูงานที่แปลงเกษตรกร โดยสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร และองค์การบริหารส่วนตำบลลำแดงจะเป็นผู้ประสานงาน และเกษตรกร จะเป็นผู้บรรยายสรุปประจำแปลงต้นแบบที่ศึกษาดูงาน ซึ่งขณะที่ศึกษาดูงานจะเป็นการมาเรียนรู้กิจกรรมของต้นแบบ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกร เพื่อการปรับปรุงการพัฒนาต่อไป

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	จำนวนคน	วัน/เดือน/ปี
1.	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	20	11 ต.ค. 2560
2.	เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการกับบริษัทเบทาโกร	45	12 ต.ค. 2560
3.	นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	30	17 ต.ค. 2560
4.	CEO บริษัทเบทาโกร จากกรุงเทพฯ	20	27 ต.ค. 2560
5.	ชาวบ้าน จ.ปัตตานี	15	28 ต.ค. 2560
6.	BEDO สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)	6	28 พ.ย. 2560
7.	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	2	3 ม.ค. 2561

คณะผู้บริหารกระทรวงเกษตรฯ

คณะผู้บริหารกรมวิชาการเกษตร

คณะผู้บริหารในจังหวัด

คณะบริษัทเอกชน

คณะเยาวชนสถานศึกษา

ภาพ การบริการศึกษา

7.1.3 การประชุมประจำเดือน จะมีการนัดประชุมหารือ และติดตามผลการพัฒนาอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เป็นประจำตลอดระยะเวลาของการดำเนินการพัฒนา ในการประชุมจะมีการรับฟังข้อเสนอของเกษตรกร และมีการหารือการกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อนำมาปฏิบัติในโครงการ

ภาพการประชุมประจำเดือน

7.1.4 การนำระบบดิจิทัล เครื่องมือ เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

1. Application line “กลุ่มวิจัยพืชพอเพียง” นำมาใช้ในการประสานงาน สอบถามความคิดเห็น ให้ความรู้แก่เกษตรกร และชี้แจงข้อมูลความรู้ มีสมาชิกในกลุ่ม 38 คน ประกอบด้วยทุกภาคส่วนทั้งเจ้าหน้าที่ และเกษตรกร
2. Facebook “ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืช” มีสมาชิกผู้ติดตาม 4,380 คน ใช้เผยแพร่ผลงานโครงการ และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. Website “เศรษฐกิจพอเพียง.com” ใช้เผยแพร่หลักการ วิชาการด้านการผลิตพืชตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. การขับเคลื่อนทางสังคม ใช้การสร้างอัตลักษณ์ (Identity) ร่วมกับ สร้างวาทกรรม (Discourse) คือ สร้างเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของเกษตรกรโครงการวิจัยให้สมาชิกได้มีจุดร่วมเป็นศูนย์รวมใจ และสื่อสารต่อสังคมให้รับทราบความเป็นตัวตนของกลุ่ม โดยการใช้เสื้อ หมวก ป้าย สติกเกอร์ โครงการ

Application line “กลุ่มวิจัยพืชพอเพียง”

Facebook “ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตพืช”

Website “เศรษฐกิจพอเพียง.com”

ภาพ สร้างเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของเกษตรกรโครงการวิจัยให้สมาชิกได้มีจุดร่วมเป็นศูนย์รวมใจ และสื่อสารต่อสังคมให้รับทราบความเป็นตัวตนของกลุ่ม โดยการใช้เสื้อ หมวก ป้าย สติกเกอร์ โครงการ

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

8.1 ผลประโยชน์หรือความสำเร็จที่ได้รับในเชิงสังคม หรือเศรษฐกิจ

ผลการสรุปบทเรียน ความสำเร็จ หรือ ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนา ประกอบด้วย 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ผลประโยชน์หรือความสำเร็จที่ได้รับในเชิง : เศรษฐกิจ

ผลการพัฒนา ทำให้มีการผลิตพืชเพิ่มขึ้นจากเดิม เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีพ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ จากเดิม 6 ด้าน คือ

- 1.1 เพิ่มการปลูกถั่วเขียว ปอเทือง ในฤดูแล้ง ในพื้นที่นา จากเดิมที่ปลูกข้าวอย่างเดียว
- 1.2 เพิ่มการปลูกไม้ผล พืชผัก ในพื้นที่ที่ปรับนามาเป็นร่องสวน จากเดิมที่ทำนาอย่างเดียว
- 1.3 เพิ่มการผลิตพืชผสมผสาน 9 กลุ่มพืชที่หลากหลายตอบสนองการดำรงชีพทั้งพืชรายได้ พืชอาหาร พืชอาหารสัตว์ พืชสมุนไพรสุขภาพ สมุนไพรกำจัดศัตรูพืช พืชอนุรักษ์ดินน้ำ พืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่น พืชใช้สอย และพืชเชื้อเพลิง (เกิดขึ้นใหม่ในหลายกลุ่มพืช)
- 1.4 มีฟาร์มเกษตรกรต้นแบบการผลิตพืชผสมผสานที่เป็นตัวอย่างของการพึ่งตนเองแบบต่างๆ (เกิดขึ้นใหม่)
- 1.5 มีการพัฒนาการแปรรูปสินค้า กล้วยพรีเมียมสีแดง (เกิดขึ้นใหม่)
- 1.6 มีตลาดท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม (เกิดขึ้นใหม่)

2. ผลประโยชน์หรือความสำเร็จที่ได้รับในเชิง : สังคม

มีการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีการตั้งกลุ่มเกษตรกรวิจัยการปลูกพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือความสามัคคี และการเตรียมความพร้อมในการรับการพัฒนจากโครงการของรัฐบาลที่เข้ามาในชุมชน

มีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนแก่เกษตรกรระดับ ปวช ทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้น

นอกจากนั้นมีการร่วมกันจัดทำตัวชี้วัดความพอเพียงและประเมินความพอเพียงของครัวเรือน

3. ผลประโยชน์หรือความสำเร็จที่ได้รับในเชิง : สิ่งแวดล้อม

มีการจัดกิจกรรมชุมชนร่วมกันปลูกไม้ยืนต้นและพืชต่างๆ ที่จะสร้างความยั่งยืนของสภาพแวดล้อม

ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

8.1.1 ผลประโยชน์หรือความสำเร็จที่ได้รับในเชิง : เศรษฐกิจ

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
1. การพัฒนา การผลิตพืช และเกษตร ผสมผสาน	ผลผลิต 1 การปลูกพืชพื้นที่นา ก่อนการพัฒนา ระบบเดิม เกษตรกรปลูกข้าวนาปีครั้งเดียว หลังจากนั้นจะทิ้งพื้นที่นาว่างเปล่าโดยไม่ปลูกพืช ผลการพัฒนา มีการปลูกพืชเพิ่มเป็น ถั่วเขียว-ปอเทือง-ข้าว การปลูกถั่วเขียวพร้อมการเก็บเกี่ยวข้าว พบว่า การหว่านเมล็ดพันธุ์ถั่วเขียวแล้วทำการเก็บเกี่ยวข้าวด้วยรถเก็บเกี่ยวแบบโมบายหลังจากการหว่านจะมีเมล็ดส่วนหนึ่งที่ฝังดินตามรอยย่ำของล้อรถเกี่ยวข้าว จะมีฟางพ่นออกจากรถเก็บเกี่ยวข้าวกลบเมล็ดถั่วเขียวอีกส่วนครึ่งหนึ่ง ผลผลิต 51.2 กก./ไร่ รายได้ 2,048 บาท/ไร่ การปลูกถั่วเขียว ช่วงเดือนพฤษภาคม ให้ผลผลิตเฉลี่ย 105 กก./ไร่ รายได้ 4,200 บาท/ไร่ การปลูกปอเทือง หลังจากเก็บเกี่ยวถั่วเขียว ได้ปลูกปอเทืองต่อ โดยปลูกในช่วง สิงหาคม และทำการไถกลบในช่วงออกดอกเพื่อปลูกข้าวในช่วง กันยายน อัตราการหว่าน 10 กก./ไร่ อายุเฉลี่ย 44 วัน น้ำหนักต้นสดเฉลี่ย 1,220 กก./ไร่ เบียดปุ๋ยบำรุงดิน ช่วยลดการใช้ปุ๋ยลงประมาณ 200-500 บาท/ไร่ วันรณรงค์หว่านถั่วเขียว ถั่วเขียว ปอเทือง

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	2 การปลูกพืชในพื้นที่นาที่ปรับสภาพเป็นร่องสวน ก่อนพัฒนา ทำนาอย่างเดียว ผลการพัฒนา ได้ปรับพื้นที่นาเป็นร่องสวนให้มีขนาดเหมาะสมตามลักษณะความกว้างยาวของแปลงนา คือ 6-12 เมตร (ขึ้นกับขนาดแปลง) ลึก 2 เมตร รายละเอียด 1-3 ไร่ มีการปลูกพืชบนร่องสวน ประกอบด้วย พืชระยะยาว คือมะม่วง ส้มโอ มะนาว ฝรั่ง พืชให้รายได้ระยะสั้น คือ กล้วย มะละกอ พืชผักต่างๆ ทำให้มีรายได้และพืชอาหารเพิ่มขึ้นจากเดิมที่ทำนาอย่างเดียว โดยเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 3,479 บาท/ราย ภาพ แปลงการปรับนาเป็นร่องสวน

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	3 การผลิตพืชผสมผสาน 9 กลุ่มพืช ๙ พืชผสมผสานพอเพียง 3.1 กลุ่มพืชอาหาร ก่อนการพัฒนา มีพืชอาหารมีน้อย เฉลี่ย 9 ชนิดต่อครัวเรือน ผลการพัฒนา พบว่าจำนวนชนิดมีเพิ่มขึ้น 16 ชนิด และมีการเพิ่มปริมาณการผลิตมากขึ้น พืชที่เพิ่มขึ้น เช่น พริกไทย กล้วยหอมทอง กล้วยหอมเขียว มะม่วงหิมพานต์ มะม่วงโชคอนันต์ ส้มโอทับทิมสยาม มะพร้าว มะกอก ขนุน หนุ่ย สะตอ มะม่วงน้ำดอกไม้ ฝรั่ง ใผ่หวาน ชিং(มะเดื่อ) ผักหวาน ภาพ การพัฒนาพืชอาหาร

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	3.2 กลุ่มพืชรายได้ (พืชที่เป็นอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่น ไม้ มะม่วงพิมเสนเบา กล้วยน้ำว่า) ก่อนการพัฒนา ไม้พื้นบ้าน มีการโค่นทิ้งจำนวนมาก มะม่วงในฤดูราคาตกต่ำ กล้วยราคาตกต่ำ ผลการพัฒนา ไม้ ได้เพิ่มการปลูกไม้หลากหลายพันธุ์ 10 ราย ได้แก่ ไม้ชางนวล ไม้รวก ไม้ชางหม่น, ไม้ตงลิ้มแล้ง, ไม้ปักกิ่ง, ไม้สีทอง และไม้ข้าวหลาม มะม่วงพิมเสนเบา หรือพิมเสนเปรี้ยว ผลผลิตในฤดูเดือน พ.ค. เกษตรกรจะได้ราคาประมาณ 7-15 บาท การพัฒนาทำการผลิตมะม่วงพิมเสนเบาออกฤดูออกผลช่วงเดือนมกราคม-เดือนมิถุนายน ผลผลิตเฉลี่ย 10.53 กิโลกรัมต่อต้น ราคาเฉลี่ย 12.38 บาทต่อกิโลกรัม ช่วงเดือนกันยายน – เดือนสิงหาคม ผลผลิตต่อต้น เฉลี่ย 20.7 กิโลกรัมต่อต้น ราคามะม่วงนอกฤดู เฉลี่ย 17.3 บาทต่อกิโลกรัม รายได้ 369.8 บาท/ต้น การพัฒนาการผลิตกล้วยน้ำว่าพรีเมียมสีแดง กล้วยน้ำว่าเป็นสินค้าที่มีความดีเด่นในพื้นที่ จึงทำการยกระดับการผลิตกล้วยน้ำว่าในพื้นที่ให้เป็นผลผลิตประจำถิ่น โดยมีการสร้างอัตลักษณ์ เช่น ตั้งชื่อเป็น กล้วยน้ำว่าพรีเมียมสีแดง จัดทำตราสัญลักษณ์ คำขวัญ และปรับปรุงการผลิต โดยให้ผลิตตามคำแนะนำทางวิชาการ ซึ่งการพัฒนาทำให้เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพสินค้า GAP สามารถยกระดับราคาสูงขึ้นเป็นหวีละ 25-30 บาท

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	3.3. กลุ่มพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ก่อนการพัฒนา มีผู้ปลูกร้อยละ 34 รวมทั้งหมด 15 ชนิด และร้อยละ 66 ไม่มีการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ผลการพัฒนา พบว่ามีเกษตรกรปลูกเพิ่มขึ้นจากเดิม 15 ชนิด เป็น 46 ชนิด มีแปลงต้นแบบสมุนไพรที่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรจำนวนมาก โดยได้มีการรวบรวมพันธุ์สมุนไพรเพื่อสุขภาพประมาณ 100 ชนิดเพิ่มขึ้น และเป็นแหล่งเรียนให้กับคนชุมชนและผู้สนใจพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ เริ่มทำการขยายพันธุ์เพื่อจำหน่าย และส่งเสริมสมุนไพรไปปลูกทุกครัวเรือน ภาพ การพัฒนาพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	3.4. กลุ่มพืชสมุนไพรกำจัดป้องกันศัตรูพืช ก่อนการพัฒนา มีผู้ปลูกร้อยละ 9 มีทั้งหมด 4 ชนิด ร้อยละ 91 ไม่มีการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อป้องกันกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องแมลงศัตรูพืชเข้าทำลายในผัก เช่น พริก พบการทำลายของเพลี้ยไฟ ไรขาว ดอกเน่า ผลเน่า, มะเขือยาว โคนเน่า หนอนเจาะผล, ถั่วฝักยาว พบเพลี้ยอ่อน ผลการพัฒนา มีการปลูกพืชเพิ่มขึ้น ได้แก่ สะเดาเทียน, ข่า ตะไคร้หอม และใช้ยาสูบมาหมัก ต้นสาบเสือ เป็นสารสกัด มีการส่งเสริมการใช้สารสกัดจากพืช การจัดอบรมให้ความรู้ และนำวิธีการจัดการศัตรูพืชผสมผสานเข้ามาใช้เพิ่มเติม เช่น ใช้กับดักแมลง ภาพ การพัฒนาพืชสมุนไพรกำจัดป้องกันศัตรูพืช 3.5. กลุ่มพืชอาหารสัตว์ ก่อนการพัฒนา พบผู้ปลูกร้อยละ 43 มีทั้งหมด 7 ชนิด และเกษตรกร ร้อยละ 57 ไม่มีการปลูกพืชอาหารสัตว์ ผลการพัฒนา มีผู้ปลูกร้อยละ 43 เท่าเดิม แต่เพิ่มชนิดและปริมาณ ได้แก่ หญ้าหยาบขี้ หญ้ามัน หญ้าก้านแดง พลิแคทูลัมเนเปียร์ ตามลำดับ เกษตรกรเลี้ยงโค แพะ และบางรายผลิตหญ้าเพื่อจำหน่าย พร้อมขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้กับสมาชิกในโครงการ

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	3.6 กลุ่มพืชอนุรักษ์ดินและน้ำ ก่อนการพัฒนา พบมีผู้ปลูกร้อยละ 14 ร้อยละ 86 ไม่มีการปลูกพืชอนุรักษ์ดินและน้ำ ผลการพัฒนา มีผู้ปลูกร้อยละ 50 ได้แก่ แฝก และปอเทือง ได้พัฒนาให้เกษตรกรมีการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยจัดทำแปลงต้นแบบการปลูกปอเทืองเพื่ออนุรักษ์ดินจัดทำแปลงต้นแบบการปลูกแฝกบริเวณแนวคันดินร่องสวนเกษตรกรต้นแบบ การพัฒนาแปลงต้นแบบ การปลูกแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำลดการชะล้างพังทลายของดิน ภาพ การพัฒนาพืชอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.7 กลุ่มพืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่น ก่อนการพัฒนา กระระกระร่อน เป็นพืชที่ขึ้นตามธรรมชาติบนต้นตาลซึ่งชาวบ้านไม่ให้ความสนใจ แต่ภายนอกมีการพัฒนาเป็นพืชสร้างรายได้ ผลการพัฒนา ได้สำรวจ รวบรวม จำแนกพันธุ์ และเพาะขยายพันธุ์กระระกระร่อน จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญ ศึกษาวิธีเพาะปลูก การศึกษาการเจริญเติบโตของกระระกระร่อนปากเปิดท้องถิ่น พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของจำนวนหน่อ ใช้ระยะเวลาประมาณ 20 วัน และการเกิดช่อดอก ใช้ระยะเวลา 5 เดือน นับจากวันปลูกวันแรก ช่อดอกมีอายุ 4 สัปดาห์ ความยาวของช่อเฉลี่ย 40 - 60 เซนติเมตรต่อช่อ จำนวนดอกเฉลี่ย 12 - 16 ดอก นอกจากนั้นมีการรวบรวมสายพันธุ์อื่นๆ เช่น กระระกระร่อนปากเปิดสีเผือก กระระกระร่อนด้ามขาวสีม่วง

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	3.8 กลุ่มพืชไม้ใช้สอย และกลุ่มพืชพลังงานเชื้อเพลิง ก่อนการพัฒนา พบผู้ปลูกร้อยละ 20 และเกษตรกร ร้อยละ 80 ไม่มีการปลูกพืชไม้ใช้สอย ผลการพัฒนา มีการส่งเสริมการปลูกเพิ่มขึ้น และจัดทำแปลงต้นแบบไม้ยืนต้นและไม้เชื้อเพลิง ได้แก่ ตะเคียน มะฮอกกานี แคนา ยางพารา และสน และพบว่า สน จะมีการเจริญเติบโตด้านความสูงมากที่สุด รองลงมาได้แก่ มะฮอกกานี แคนา พืช ทั้ง 3 ชนิด จะมีการเจริญเติบโตด้านความสูงมากกว่า ยางพารา และตะเคียน 4 การพัฒนาฟาร์มเกษตรกรให้เป็นต้นแบบ เพื่อให้เป็นตัวอย่างให้เกษตรกรรายอื่นๆ นำไปขยายผล มีดังนี้ 1.แปลงต้นแบบ ข้าว+ไม้ผล+พืชผสมผสาน ผลการพัฒนามีการปรับสภาพนาเป็นร่องสวนปลูก มะนาว กล้วยหอมทอง ฝรั่งกิมจู มะม่วงโชคอนันต์ กล้วยเนเปียร์ พริก แผลก กล้วยอาหารเลี้ยงสัตว์ เช่น กล้วยเนเปียร์ บริเวณขอบแปลงเพื่อไว้เป็นอาหารสำหรับวัวและปลูกตะไคร้บนขอบร่องสวน บริเวณที่ปักอาศัย มีโรงเรือนเพาะเห็ดนางฟ้า 400 ก้อน นาข้าว มีการปลูกถั่วเขียวเพิ่มและมีการปลูกพืชอายุสั้น เช่น พักทองหรือพืชอื่นๆ เพื่อเป็นรายได้เสริม 2. แปลงต้นแบบ ดาวเรือง+พืชผสมผสาน ทำการผลิตดาวเรือง ผลตอบแทน การผลิตดาวเรือง ต้นทุน 13,680 บาท ผลผลิต 75,000-162,500 ดอก/ไร่ หรือ 19-40 ดอก/ต้น รายได้ 60,000-130,000 บาท/ไร่ รายได้สุทธิ 46,320-116,320 บาท/ไร่ ส่วนแปลงพืชผสมผสานมีการปลูกพืชหลายชนิดสำหรับไว้บริโภคในครัวเรือน 3. แปลงต้นแบบ ปศุสัตว์+พืชผสมผสาน มีการเลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นจากเดิม 50 ตัว เป็น 150 ตัว ปลูกพืชอาหารสัตว์ เช่น กล้วยขน ผักกระเฉดในร่องสวน

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	หญ้าก้านแดง และหญ้าชิกแนล เพื่อเป็นอาหารแพะ และมีการขุดร่องสวนเพื่อปลูกมะพร้าว มะม่วง กล้วยบริเวณแปลงร่องสวนใหม่ 4. แปลงต้นแบบ เกษตรธรรมชาติ ทำการปลูกไม้ยืนต้นเช่นกระถินเทพา และขุดบ่อในนาเพื่อปลูกพืชผสมผสาน ได้แก่ ฝรั่ง สับปะรด กล้วย มะนาว มะละกอ ขนุน ละมุด ไข่ มะม่วงโชคอนันต์ ส้มโอทับทิมสยาม เน้นไม่มีการใช้สารเคมี และใช้ธรรมชาติดูแลธรรมชาติ นอกจากนี้มีการทำเตาถ่านน้ำส้มควันไม้ 5. แปลงต้นแบบ ทฤษฎีใหม่ มีการปรับคันนาให้กว้างขึ้นเพื่อปลูกไม้ผลบนคันนา เช่น กล้วยน้ำว้า มะนาว แก้วมังกร ไม้ใช้สอย ในนาปลูกพืชหมุนเวียน ข้าว-ถั่วเขียว-ปอเทือง เลี้ยงปลาในนาข้าว ปรับสภาพนาเป็นร่องสวนปลูกไม้ผล พืชผัก บริเวณบ้านปลูกผักสวนครัวผสมผสานหลายๆ ชนิด ภาพ การพัฒนาฟาร์มต้นแบบ

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	5 การพัฒนาการแปรรูปสินค้า ก่อนการพัฒนา ชุมชนไม่มีสินค้าแปรรูป เมื่อสินค้ามีมากจึงประสบปัญหาราคาสินค้าตกต่ำ ผลการพัฒนา ทำการวิเคราะห์ร่วมกับชุมชน สรุปว่าได้เลือกกล้วยมาเป็นสินค้าแปรรูป จึงทำการจัดหาอุปกรณ์เช่น ตู้อบ เพื่อทำกล้วยอบ และทำการทำกล้วยฉาบพร้อมพัฒนาบรรจุภัณฑ์ตรา “กล้วยพรีเมียมรำแดง” ส่งจำหน่ายในร้านค้าต่าง สร้างรายได้เพิ่มให้ชุมชน กล้วยฉาบ ตรา นรีเหมียมรำแดง ผลผลิตของกลุ่มเกษตรกร โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบ เศรษฐกิจพอเพียง สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 8 กรมวิชาการเกษตร และเครือข่ายการพัฒนาท้องถิ่น ต.รำแดง อ.สิงหนคร จ.สงขลา โทร 08๑๙๔๙๔๕๔ 6. การจัดตั้งตลาดท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมสินค้าเกษตรในชุมชน และเป็นการสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจึงมีการพัฒนาให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมขึ้นมา ชื่อ ตลาดพรีเมียมรำแดง โดยมีนำเกษตรกรไปเรียนรู้ตลาดที่ประสบความสำเร็จที่ จ.พัทลุง และดำเนินการจัดตั้งตลาด โดยมีการแต่งตั้งกรรมการ กำหนดกฎระเบียบ รับสมัครผู้ค้า ทำเส้นทางท่องเที่ยว เชื่อมกับวัดโรงเรียน และแปลงเรียนรู้ ตลาดพรีเมียม รำแดง เที่ยวตลาดพรีเมียมรำแดง ของกินอร่อยแรง ธรรมชาติสวยใจ โครงการวิจัยและพัฒนาการผลิตโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี - สว.8 กรมวิชาการเกษตร ร่วมกับ กลุ่มวิจัยการปลูกพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนป่าขาว วัดป่าขาว โรงเรียนวัดป่าขาว อบต.รำแดง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเครือข่ายการพัฒนาต่างๆ

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	<u>สรุปการพัฒนาการผลิตพืชและเกษตรผสมผสาน</u> <u>ผลลัพธ์</u> การพัฒนาพืชผสมผสานและเกษตรผสมผสาน ก่อนการพัฒนา การประเมินวัดความพอเพียงในการดำรงชีพ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน พบว่ามีคะแนนความพอเพียงรวมทั้งหมด 1.72 คะแนน หลังการพัฒนา พบว่า ทำให้มีคะแนนความพอเพียงเพิ่มขึ้น จาก 1.72 เป็น 1.84 ด้านที่เกิดผลสำเร็จมากที่สุดคือ ด้านความประมาณ และ ต้นทุนการดำรงชีพ รองลงมา คือ ด้านการนำ 23 หลักทรงงานมาใช้ และด้านความมีเหตุผล ตามลำดับ มีรายได้รวม 104,099 บาท/ครัวเรือน/ปี รายจ่าย ทางการปลูกพืช เกษตรกร มีรายจ่ายทางการเกษตร 18,546 บาท/ครัวเรือน/ปี ผลผลิตของเกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐาน และส่งขายสู่ตลาด <u>ผลกระทบ</u> การพัฒนาพืชผสมผสานและเกษตรผสมผสาน เป็นต้นแบบให้กับชุมชนต่าง ๆ นำไปใช้ในการปรับใช้เพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจและความพอเพียงในการดำรงชีพ

8.1.2 ผลประโยชน์หรือความสำเร็จที่ได้รับในเชิง : สังคม

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
1. การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร	<u>ผลผลิต</u> ก่อนการพัฒนา เกษตรกรไม่มีการรวมกลุ่ม ผลการพัฒนา ได้จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร ชื่อ “กลุ่มวิสาหกิจปลูกพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง” มีการคัดเลือกกรรมการกลุ่ม นายสมคิด ขาวดี เป็นประธานกลุ่ม และมีคณะกรรมการจำนวนหนึ่ง มีการกำหนดกฎกติกากลุ่ม การตั้งกองทุนของกลุ่มโดยเป็นเงินค่าสมัครสมาชิก และมีการสทบเงินจากการช่วยเหลือวัสดุจากภาครัฐ มีการจัดสวัสดิการเพื่องานบุญกุศล ใช้ในการศึกษาดูงาน กิจกรรมต่างๆ ปัจจุบันจะมีสมาชิกใหม่เข้ามาสมทบเพิ่มขึ้นทั้งจากในและนอกหมู่บ้านเพื่อเป็นเครือข่ายการพัฒนา สมาชิกปัจจุบัน 40 คน เงินกองทุนคงเหลือประมาณ 1 หมื่นบาท

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	ภาพ กิจกรรมกลุ่มเกษตรกร ผลลัพธ์ กลุ่มมีความเข้มแข็งในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ กลุ่มได้รับความไว้วางใจจากส่วนราชการโดยมีหลายหน่วยงานนำโครงการมาดำเนินการที่กลุ่มเนื่องจากเห็นว่า เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง เช่น โครงการ 9101 ของกรมส่งเสริมการเกษตร โครงการความมั่นคงทางอาหาร ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โครงการศึกษานอกระบบ ของวิทยาลัยประมงติณสูลานนท์ โครงการรับรองฟาร์มแพะ ของกรมปศุสัตว์ โครงการรับรอง GAP ของกรมวิชาการเกษตร โครงการพัฒนาแรงงาน ของกรมแรงงาน โครงการสำนักงานประกันสังคม โครงการศูนย์ดินปุ๋ย ของกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น ผลกระทบ เป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นๆ ในการนำไปปรับใช้ในการพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
2. การพัฒนาการจัดการศึกษาเกษตรกร	ผลผลิต เป็นการจัดการศึกษานอกระบบโดยวิทยาลัยประมงติณสูลานนท์จัดการเรียนการสอนแก่เกษตรกรในพื้นที่ ได้จัดการเรียนการสอนโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาวิชาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้แบบฐานสมรรถนะขึ้นที่ ฐานการเรียนรู้ที่ 7 บ้านป่าขวาง ต.รำแดง อ.สิงหนคร จ.สงขลา ระยะเวลาการเรียน 3 ปี เรียนเฉพาะวันเสาร์ เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้ด้านการเกษตรทั่วไปและประมง และคุณวุฒิเพิ่มขึ้น มีจำนวนเกษตรกรในโครงการเข้าเรียน จำนวน 15 คน เกษตรกรจากหมู่บ้านอื่นๆ 10 คน ภาพ การจัดการศึกษานอกระบบ ผลลัพธ์ เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการประกอบอาชีพให้ดีขึ้น และจะได้มีคุณวุฒิทางการศึกษาระดับ ปวช ผลกระทบ เป็นต้นแบบการจัดการศึกษาให้กับเกษตรกรในชุมชน ซึ่งมีความเหมาะสมต่อภูมิสังคม สามารถนำไปใช้กับชุมชนอื่นๆได้
3. การร่วมกันจัดทำเกณฑ์วัดความพอเพียง	ผลผลิต การจัดทำเกณฑ์วัดความพอเพียงในการดำรงชีพ เป็นการให้ชุมชนได้เรียนรู้การวัดระดับความพอเพียง สามารถวัดระดับความพอเพียงของครัวเรือนเกษตรกรได้ มีขั้นตอนคือ ยกร่างตัวชี้วัด และออกแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่เกษตรกรในโครงการ และบุคคลภายนอก ทำการประเมินให้น้ำหนักตัวชี้วัดแต่ละรายการว่าสามารถนำมาใช้วัดความพอเพียงได้มากน้อยอย่างไร ผลการให้ความเห็นของเกษตรกรรวมทั้งบุคคลจากภายนอก พบว่าตัวแปรที่อยู่ในระดับที่เห็นด้วยอย่างมากว่าควรนำมาใช้เป็นตัวชี้วัด มีดังนี้ หมวดทั่วไป ได้แก่ ปริมาณการผลิตพืชที่เพียงพอต่อความต้องการใช้ประโยชน์ความมั่นคงทางอาหาร หรือความสามารถในการผลิตพืชอาหารได้ด้วยตนเอง และ สมดุลของรายได้รายจ่าย หมวดพืชกับความป็นอยู่ ได้แก่ สามี-ภรรยาได้ช่วยทำงานปลูกพืช การได้ร่วมมือกับชุมชนเวลามีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช การประกอบอาชีพที่ไม่สร้าง

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
	ความเดือดร้อนหรือทำให้มีข้อขัดแย้งกับเพื่อนบ้าน การให้คำปรึกษาการปลูกพืชแก่เพื่อนบ้าน การได้ช่วยเหลือการแบ่งปันพันธุ์พืชผลผลิตพืชแก่เพื่อนบ้าน และการได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆเวลามีกิจกรรมเกี่ยวกับพืช หมวดพืชกับความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ในแปลงปลูกพืช การรักษาสภาพป่าที่มีอยู่ในธรรมชาติ การมีการใช้น้ำอย่างประหยัด การหาเศษพืช ฟางข้าวคลุมหน้าดินในแปลงปลูก และ การปลูกพืชตระกูลถั่วในแปลงนา หมวดความสุขมวลรวม ได้แก่ ทักษะที่ดีต่อ ตนเอง ครอบครัว ชุมชน และภายนอก หมวดพืชกับภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดน้ำท่วมหรือภัยแล้งในแปลงพืช การพึ่งพารายได้จากพืชเมื่อต้องการใช้เงินแบบฉุกเฉิน ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดศัตรูพืชระบาดอย่างรุนแรง ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดราคาผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งตกต่ำ ความเสียหายต่อครอบครัวเมื่อเกิดผลผลิตของพืชชนิดใดชนิดหนึ่งได้น้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ หมวดพืชกับทุนดำรงชีพทุนมนุษย์ ได้แก่ ความรู้ทักษะในการเกษตร ต้นทุนธรรมชาติ ได้แก่ ระดับความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินที่ใช้ปลูกพืช ระดับความสะดวกในการเดินทาง ขนส่ง ระหว่างแปลงนา/สวน ถึงบ้าน และความพอเพียงของเครื่องมือเครื่องจักรที่หามาใช้ทำการปลูกพืช ต้นทุนกายภาพ ได้แก่ ระดับความเพียงพอของน้ำที่ใช้ทำการปลูกพืช ต้นทุนสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆในชุมชนและนอกชุมชน หมวดความมีเหตุมีผล ได้แก่ การใช้เหตุใช้ผล ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ตรวจสอบ ติดตาม คุณธรรม การคัดแยกผลผลิตที่ดีและไม่ดีออกจากกันก่อนนำไปขาย การขายผลผลิตที่ไม่มีสารพิษตกค้าง ความเพียรในการแก้ปัญหาทางการเกษตร และการนำ 23 หลักทรงงานมาปฏิบัติ ผลลัพธ์ สามารถนำไปใช้ในการวัดระดับความพอเพียงในการดำรงชีพ และได้ประเด็นที่จะนำมาพัฒนาต่อไป ผลกระทบ เป็นคู่มือ หลักการ ให้ส่วนราชการ และชุมชนอื่นๆ ในการนำไปปรับใช้ในการพัฒนาพื้นที่

8.1.3 ผลประโยชน์หรือความสำเร็จที่ได้รับในเชิง : สิ่งแวดล้อม

ด้าน	ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบ
1.การปลูกพืชเพื่อความยั่งยืนของสภาพแวดล้อม	ผลผลิต ก่อนพัฒนา ชุมชนไม่นิยมปลูกที่จะสร้างความยั่งยืนของสภาพแวดล้อมเนื่องจากเห็นว่าไม่ก่อให้เกิดรายได้ ผลการพัฒนา หลังจากการจัดกระบวนการปลูกป่าในใจคน นำไปศึกษาดูงาน ให้ความรู้ความเข้าใจ พบว่าการปลูกไม้ยืนต้นในไร่นา เช่น มะฮอกกานี ตะเคียน แคนา สนทะเล ยางพารา สะเดา และอื่นๆ รวมไม่น้อยกว่า 1000 ต้น นอกจากนั้นมีการปลูกแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งเดิมเกษตรกรไม่ปลูกเช่นกัน เนื่องจากคิดว่า รก ไม่ได้ประโยชน์ และมีการปลูกถั่วเขียว ปอเทือง เพื่อบำรุงดิน ภาพ การปลูกพืชเพื่อความยั่งยืนของสภาพแวดล้อม ผลลัพธ์ สร้างสภาพแวดล้อมสีเขียวเพิ่มขึ้นในพื้นที่ ลดการปลดปล่อยคาร์บอน ไม้ยืนต้นสามารถให้ผลทางเศรษฐกิจในระยะยาว แฝกช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ ถั่วเขียว ปอเทือง ช่วยปรับปรุงสภาพดินนาให้มีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น ผลกระทบ เป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นๆ ในการนำไปปรับใช้ในการพัฒนาพื้นที่

บทสรุป จากปัญหาผลกระทบจากภายนอกชุมชน ได้ส่งผลเชิงลบต่อการดำรงชีพของเกษตรกรรายย่อย ทำให้เกษตรกรพึ่งการเกษตรและพึ่งตนเองได้น้อยลง รัฐบาล จึงแนะนำการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่ความพอเพียง มั่นคง และยั่งยืน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาชุมชนต้นแบบที่พึ่งตนเองได้ โดยการพัฒนาผลิตพืชตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งมีวิธีการพัฒนาคือ

1. ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตั้งแต่ การศึกษาวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนที่ตรงกับความต้องการของชุมชน
2. การร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นองค์รวม ทั้งด้านเศรษฐกิจ คือการผลิตพืชผสมผสานและเกษตรผสมผสาน เช่น การปลูกพืชในพื้นที่นาในฤดูแล้ง การปรับนาเป็นร่องสวนปลูกพืชการผลิตพืช 9 กลุ่มให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ การพัฒนาฟาร์มต้นแบบ และการแปรรูปสินค้าเกษตร ด้านสังคม คือการรวมกลุ่มเกษตรกรและพัฒนาให้มีความเข้มแข็ง จัดการศึกษาแก่เกษตรกร การทบทวนตรวจสอบตัวชี้วัดความพอเพียง ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การปลูกพืชชุมชนเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี
3. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอย่างสม่ำเสมอ ของหน่วยราชการร่วมกับกลุ่มเกษตรกรอย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการในการผลิตการเกษตร การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสร้างอัตลักษณ์ชุมชน และทำเผยแพร่ผลงานเพื่อเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นๆ
4. ผลการพัฒนาได้ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาชุมชน คือ พัฒนาการเกษตรให้มีความพอเพียงต่อการดำรงชีพของชุมชน เกษตรกรมีทางเลือกในอาชีพเพิ่มขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้เพิ่มขึ้น และมีความพอเพียงในการดำรงชีพเพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน สังคมชุมชนเกิดความเข้มแข็งเป็นรากฐานของการพัฒนาต่อยอดในด้านต่างๆ และได้ต้นแบบชุมชนเกษตรที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ที่สามารถถ่ายทอดผลการพัฒนาไปสู่ชุมชนอื่นๆต่อไป

ด้านอุปสรรคในการดำเนินงาน ที่ทำให้การพัฒนาอาจเกิดความล่าช้า ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมฝนแล้ง ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการบริหารจัดการน้ำ

สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการ มี 4 ประการ พบว่า ได้แก่ การปรับเปลี่ยนความคิดของเกษตรกรในความตั้งใจที่จะพัฒนาไปสู่การพึ่งตนเอง การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การปลูกพืชผสมผสานและเกษตรผสมผสาน การพัฒนาความรู้ภูมิปัญญา และการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต โดยมีเงื่อนไขสำคัญคือ การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

8.2 จัดทำตัวแบบ (Model) ที่เกิดจากการประมวล/สังเคราะห์การดำเนินโครงการ

จากผลการพัฒนาสรุปได้เป็นตัวแบบ (Model) “4 เสาหลักสู่ความพอเพียง” คือ วิธีการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการผลิตพืชเพื่อนำไปสู่การเพิ่มระดับความพอเพียงในการดำรงชีพของเกษตรกรและชุมชน ได้ดังนี้

1. ตัวแบบ (Model) “4 เสาหลักสู่ความพอเพียง” ได้แก่

1.1 **เสาหลักที่ 1 “หัวใจพอเพียง”** พัฒนาเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรให้เข้มแข็ง สร้างจิตสำนึกการพึ่งตนเอง พัฒนาเกษตรกรให้เป็นต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาความคิดจิตใจให้มีจิตอาสา มีส่วนร่วมพัฒนาเกษตรกรเพิ่มความสามารถการเป็นผู้นำ พัฒนาแปลงให้เป็นตัวอย่าง พัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการปลูกพืช เชื่อมโยงกับผู้อื่น และมีจิตอาสาเป็นตัวแทน หรือเป็นตัวอย่างให้กับผู้อื่น

1.2 **เสาหลักที่ 2 “9 พืชผสมผสานและเกษตรผสมผสานพอเพียง”** พัฒนาการผลิตพืชให้เพียงพอต่อการดำรงชีพทั้งด้านเศรษฐกิจ รับผิดชอบต่อสังคม และเกิดความมั่นคงของระบบนิเวศน์ ให้พอกินพอใช้ครบทุกด้านอย่างเพียงพอในระดับครัวเรือน และเผื่อแผ่เพื่อนบ้านช่วยให้เกิดวัฒนธรรมดีงามระดับชุมชน โดยพัฒนาการผลิตพืช 9 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มพืชรายได้ พัฒนาพืชที่เป็นรายได้หลัก รายได้รอง รายได้เสริม ทั้งเป็นรายได้ประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน และประจำปี พัฒนาการลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิตเพิ่มคุณภาพ และการสร้างมูลค่าเพิ่ม

กลุ่มพืชอาหาร พัฒนาเพิ่มการผลิตข้าว พืชที่ใช้เป็นเครื่องแกงประจำวัน ผัก และผลไม้ ตลอดจนพืชที่มีคุณค่าทางโภชนาการ

กลุ่มพืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ พัฒนาเพิ่มการผลิตพืชที่ใช้เพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยพื้นฐานและรักษาโรคประจำตัว

กลุ่มพืชสมุนไพรป้องกันกำจัดศัตรูพืช พัฒนาเพิ่มการผลิตพืชที่นำไปใช้ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชทดแทนสารเคมี

กลุ่มพืชอาหารสัตว์ พัฒนาเพิ่มการผลิตพืชเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์

กลุ่มพืชอนุรักษ์ดินและน้ำ พัฒนาเพิ่มการปลูกเพื่อการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน พืชป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน พืชที่ช่วยอนุรักษ์น้ำและรักษาความชื้นในดิน

กลุ่มพืชอนุรักษ์พันธุกรรมท้องถิ่น พัฒนาเพิ่มการผลิตพืชท้องถิ่นที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับชุมชน พืชพื้นเมืองที่กำลังจะสูญหาย พืชที่มีในป่าชุมชนหรือในแหล่งน้ำธรรมชาติ ตลอดจนพืชท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจต่อไป

กลุ่มพืชใช้สอย พัฒนาเพิ่มการผลิตพืชที่นำมาใช้เพื่อการเป็นอยู่ เพื่อสร้างที่อยู่อาศัย เพื่อใช้ในการเกษตร

กลุ่มพืชพลังงานและเชื้อเพลิง พัฒนาเพิ่มการผลิตพืชที่มีศักยภาพในการเป็นเชื้อเพลิง เป็นพลังงานทดแทน

โดยรูปแบบการจัดการพืชใช้รูปแบบผลิตพืชผสมผสานตามแนวทางระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน การปลูกพืชผสมผสานการเลี้ยงสัตว์ การผสมผสานระหว่างพืช วนเกษตร เกษตรธรรมชาติ การปลูกพืชหมุนเวียนในนาข้าว การปลูกพืชแซม การปลูกพืชแบบผสมผสานต่างระดับ การปลูกพืชคลุมดิน และปศุสัตว์ ประมงผสมผสาน

1.3 **เสาหลักที่ 3 “ภูมิปัญญาวิถีตนพอเพียง”** พัฒนาให้ความรู้เกษตรกร เทคโนโลยีการผลิตพืชที่เหมาะสมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้หลัก “1 คน 1 ภูมิปัญญานำพาชีวิตพอเพียง” ฝึกฝนเกษตรกรให้เป็นนักค้นคว้าวิจัย รู้จัก วิเคราะห์ สถานการณ์ ปัญหา พร้อม ศึกษา ค้นคว้า หาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาอย่างกว้างขวางจากสื่อต่างๆทั้งเอกสาร ระบบออนไลน์ หรือจากการศึกษาดูงาน ปรึกษานักวิชาการ และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ ผสมผสานและสรุปคัดเลือกออกมาเป็นวิธีการปฏิบัติ และนำไปทดลองทำเปรียบเทียบกับวิธีปฏิบัติเดิม ติดตามเก็บบันทึกข้อมูล สรุปเป็นบทเรียน สร้างเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับตนเอง และถ่ายทอดสู่บุคคลอื่นเพื่อสืบทอดและพัฒนาต่อไป

1.4 **เสาหลักที่ 4 “ดำรงชีพพอเพียง”** พัฒนาให้มีการดำรงชีพตามหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน รอบรู้ มีคุณธรรม ใช้หลัก “1 เดือนทำตามคำพ่อสอน 1 ถ้วยค่าน้ำชีวิตพอเพียง” และมีการประเมินผลวัดระดับความพอเพียงเพื่อการทบทวนปรับปรุงในแต่ละปี ตัวชี้วัดด้านความพอประมาณในการผลิตพืช ได้แก่ พืชกับเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางอาหาร พืชกับสังคม พืชกับความเป็นอยู่ในครอบครัว พืชกับความเป็นอยู่ในสังคม พืชสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ พืชกับด้านความสุขมวลรวม ตัวชี้วัดด้านความมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ความมีภูมิคุ้มกันจากบริบทความอ่อนแอไม่แน่นอนหรือความเปราะบาง ความมีภูมิคุ้มกันจากการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างและกระบวนการ การสร้างภูมิคุ้มกันจากการเพิ่มต้นทุนต่อ

ทรัพยากรในการดำรงชีพทั้งทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนธรรมชาติ ทุนการเงิน และทุนกายภาพ ตัวชี้วัดด้านความมีเหตุมีผล และการวางกลยุทธ์ การใช้เหตุใช้ผล ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง คุณธรรม ความเพียร

2. การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อสนับสนุนความสำเร็จในการพัฒนาการผลิตพืชตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา ดังนี้

2.1 ดำเนินการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยเริ่มจากร่วมกันศึกษาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจสภาพพื้นที่สภาพการผลิตพืช และปัญหาการผลิต ร่วมวางแผนและกำหนดเป้าหมายการพัฒนา ร่วมทดลองหาวิธีการแก้ปัญหา และร่วมกิจกรรมในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ร่วมกันจัดหาพันธุ์พืช ร่วมกันปลูกพืชเพื่อสาธารณะประโยชน์

2.2 จัด "เวทีวิจัยสัญจร" คือการจัดประชุมพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาระหว่างเกษตรกร นักวิจัย และผู้มีส่วนร่วมต่างๆ เดือนละครั้งหมุนเวียนกันไปในพื้นที่ไร่นาเกษตรกรแต่ละราย โดยมีกิจกรรมคือของฝากจากเพื่อนบ้านเรื่องเล่าจากเจ้าของบ้านแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ภูมิปัญญาการทำการเกษตรการรายงานความก้าวหน้าการทำงาน สัญจรทั้งภายในและภายนอกชุมชน ธรนรงค์ ประชุม ศึกษาดูงาน

2.3 สร้างอัตลักษณ์ชุมชน สร้างเครือข่าย และเผยแพร่ คือ ค้นหาและสร้างเอกลักษณ์ชุมชน เชื่อมโยงกับบุคคลต้นแบบและเครือข่ายต่างๆ จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานและส่งเสริมบทบาทชุมชนเกษตรกรต้นแบบ ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลงาน

3. รูปสัญลักษณ์ ตัวแบบ (Model) การพัฒนาชุมชนต้นแบบการผลิตพืชตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบชุมชนมีส่วนร่วม

ปัญหา ผลกระทบจากภายนอกชุมชน ได้ส่งผลเชิงลบต่อการดำรงชีพของเกษตรกรรายย่อย ทำให้เกษตรกรพึ่งการเกษตรและพึ่งตนเองได้น้อยลง
รัฐบาลแนะนำการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่ความพอเพียง มั่นคง และยั่งยืน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาชุมชนต้นแบบการผลิตพืชโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบชุมชนมีส่วนร่วม

- 1) การคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมาย การประชุมชี้แจงเกษตรกร ตั้งกลุ่มเกษตรกรและเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มเกษตรกร
- 2) การศึกษาวิเคราะห์สภาพพื้นที่และปัญหา การวางแผนการดำเนินงานและกำหนดกิจกรรมการพัฒนา
- 3) ดำเนินการพัฒนาในแต่ละกิจกรรมตามแผน
- 4) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบสัจจะในแปลงเกษตรกรและนอกชุมชน
- 5) ติดตาม รายงาน ความก้าวหน้า สรุปบทเรียน การดำเนินงาน ทบทวนแผนและปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เหมาะสม
- 6) สรุปผลการดำเนินงาน เผยแพร่ และถ่ายทอดผลการดำเนินงานสู่สาธารณะ

ภาพ ตัวแบบ (Model) การพัฒนาชุมชนต้นแบบการผลิตพืชตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบชุมชนมีส่วนร่วม

9. ความพึงพอใจของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

- จำนวนตัวอย่างประชากรที่สำรวจ จำนวน30..... ตัวอย่าง
- แบบสำรวจที่ใช้ในการสำรวจความพึงพอใจ จำนวน1..... ชุด
- ค่าเฉลี่ยร้อยละความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง.....

$$\text{สูตรการคำนวณ ดังนี้} \quad \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n} = \frac{X_1 + X_2 + X_3 + \dots + X_n}{n}$$

x = ผลคะแนนความพึงพอใจ n = จำนวนประชากร

หมายเหตุ วัดความพึงพอใจของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ หรือมีบทบาททำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ

ผลการสำรวจความพึงพอใจการเข้ามามีบทบาทของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง

(30 ราย ร้อยละ 85 ของผู้ร่วมโครงการ)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- 1.1 เพศ ชาย 19 คน หรือร้อยละ 63.33 หญิง 11 คน หรือร้อยละ 33.67
- 1.2 อายุ 36 ปี ขึ้นไป 30 คน หรือร้อยละ 100
- 1.3 การศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี 22 คน หรือร้อยละ 73.33 ปริญญาตรี 8 คน หรือร้อยละ 26.67
- 1.4 อาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานของรัฐ 3 คน หรือร้อยละ 10.00 ธุรกิจส่วนตัวและเกษตรกร 10 คน หรือร้อยละ 33.33 เกษตรกรอย่างเดียว 17 คน หรือร้อยละ 56.67
- 1.5 ระยะเวลาในการเข้าร่วมเป็นเครือข่าย น้อยกว่า 6 เดือน 4 คน หรือร้อยละ 13.33 ตั้งแต่ 6 เดือน ถึง 1 ปี 2 คน หรือร้อยละ 6.67 ตั้งแต่ 1-2 ปี 6 คน หรือร้อยละ 20.00 มากกว่า 2 ปี ขึ้นไป 18 คน หรือร้อยละ 60.00

อนึ่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ เข้ามามีส่วนร่วมกับโครงการน้อยมากประมาณปีละ 1-2 ครั้ง เนื่องจากติดภารกิจ ส่วนเกษตรกรมีการประชุมพบปะเดือนละครั้ง และมีการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่โครงการกับเกษตรกรสัปดาห์ละประมาณ 3-4 วัน ตลอดปี

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจในการเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการกับหน่วยงานภาครัฐ (หน่วยงานเจ้าภาพ) ประเด็นความพึงพอใจ

สรุประดับความพึงพอใจในการเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการกับหน่วยงานภาครัฐโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในระดับมากในทุกประเด็น และประเด็นที่มีระดับคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ

- ลำดับที่ 1 ความพึงพอใจกับช่องทางการให้ข้อมูล & รับฟังความคิดเห็นของประชาชนของหน่วยงาน
- ลำดับที่ 2 ความพึงพอใจกับบทบาทของตนเองในการสนับสนุนความร่วมมือ/เป็นเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ

ลำดับที่3 ความพึงพอใจกับการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม

ความพึงพอใจในการเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการกับหน่วยงานภาครัฐ

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	Sd.	ระดับ	ลำดับที่คะแนน	Pearson Correlation
1. ท่านพึงพอใจกับช่องทางการให้ข้อมูล & รับฟังความคิดเห็นของประชาชนของหน่วยงาน	4.23	0.68	มาก	1	-.040
2. ท่านพึงพอใจกับการที่หน่วยงานภาครัฐนำความคิดเห็นของท่านไปใช้ในการบริหารงาน/การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน	4.00	0.69	มาก	6	.592**
3. ท่านพึงพอใจกับการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด/วางแผนการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ	4.03	0.72	มาก	5	.689**
4. ท่านพึงพอใจกับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่ท่านทำงานร่วมด้วย	4.10	0.71	มาก	4	.756**
5. ท่านพึงพอใจกับบทบาทของท่านเองที่มีต่อการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ	3.87	0.73	มาก	7	.598**
6. ท่านพึงพอใจกับผลสำเร็จที่ได้รับจากการที่ท่านเข้าไปทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ	4.10	0.71	มาก	4	.423*
7. ท่านพึงพอใจกับการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม	4.13	0.68	มาก	3	.587**
8. ท่านพึงพอใจกับบทบาทของท่านในการสนับสนุนความร่วมมือ/เป็นเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ	4.17	0.53	มาก	2	.662**
9. ในภาพรวมของบทบาทที่ท่านได้รับการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ	4.10	0.71	มาก	4	-
รวม	4.08	0.69	มาก		

หมายเหตุ แบ่งเกณฑ์ความพึงพอใจเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย โดยค่าการแบ่งช่วง =(ค่าสูงสุด-ค่าต่ำสุด)/จำนวนช่วงการแบ่ง =(5-1)/3=1.33 ดังนั้น คะแนน 1.00-2.33 =น้อย 2.34-3.67=ปานกลาง 3.68-5.00=มาก

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่าง (Pearson Correlation) ภาพรวมของบทบาทที่ผู้มีส่วนร่วมได้รับจากการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือ สวพ.8 (ตัวแปรตาม ข้อ9) กับความพึงพอใจในการเข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการกับหน่วยงานภาครัฐ ข้อ 1-8 (ตัวแปรอิสระ) พบว่าด้านที่มีระดับความสัมพันธ์สูงสุด 5 ลำดับแรกเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

ลำดับที่1 ความพึงพอใจกับบทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่ท่านทำงานร่วมด้วย

ลำดับที่2 ความพึงพอใจกับการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด/วางแผนการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ

ลำดับที่3 ความพึงพอใจกับบทบาทในการสนับสนุนความร่วมมือ/เป็นเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ

ลำดับที่4 ความพึงพอใจกับบทบาทตัวเองที่มีต่อการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ

ลำดับที่5 ความพึงพอใจกับการที่หน่วยงานภาครัฐนำความคิดเห็นของท่านไปใช้ในการบริหารงาน/การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน

หมายความว่า ถ้าภาครัฐ ต้องการเพิ่มระดับความพึงพอใจต่อบทบาทการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐหรือ สวพ.8 นั้น หน่วยงานจะต้องพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในด้าน เพิ่มบทบาทของหน่วยงานที่มีกับผู้มีส่วนได้เสีย ให้ร่วมการกำหนด/วางแผนการทำงาน ให้การสนับสนุนความร่วมมือ/เป็นเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ เพิ่มบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย และนำความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย ไปใช้ในการบริหารงาน/การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. วิธีการเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ (ร่วมทำงาน หรือ มอบหมายเป็นคณะกรรมการ ฯลฯ) คือ

- ร่วมกันทำงานในกิจกรรมต่างๆ ร่วมนำผลผลิตสินค้าที่ผลิตเองมาจำหน่าย
- อำนวยความสะดวกในเรื่องสถานที่และการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ
- ร่วมเป็นกรรมการได้รับการมอบหมาย รวมคัดสรรสมาชิกและสมาชิกเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมตามกติกาของกลุ่ม
- เข้ามาเป็นกลุ่มเครือข่ายร่วมดำเนินการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาชีพเกษตรกรสู่ความยั่งยืน

2. สิ่งที่หน่วยงานภาครัฐต้องปรับปรุง เพื่อสร้างให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือการทำงานแบบเครือข่าย คือ

- กระตุ้นให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมมากขึ้น มีหนังสือเชิญเพื่อมาเข้าร่วมประชุม
- อยากให้ขยายโครงการไปสู่เครือข่ายและในหมู่บ้านด้วย ประชาสัมพันธ์การจัดโครงการให้เครือข่ายภายนอกได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม
- อยากให้มีการส่งเสริมต่อเนื่องให้เกษตรกรสามารถลุกขึ้นยืนให้เกิดความยั่งยืน
- สร้างความตระหนักให้สมาชิกเข้าใจการทำอาชีพเพื่อการดำรงชีพท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน
- หาข้อมูลใหม่ๆ มาเสนอให้เกษตรกร จัดหาวิทยากร
- เพิ่มการประชาสัมพันธ์ชี้แจงผลการดำเนินงาน

3. ปัจจัยที่ทำให้ท่านพึงพอใจกับการทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ

- โครงการได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- หน่วยงานภาครัฐได้ให้ความรู้ต่างๆและนำความรู้ที่ได้ไปทำการเกษตรให้ดีขึ้น ได้ความรู้ด้านการเกษตร มีการจัดดูงานมีความหลากหลายและเป็นแนวคิดดีๆ สามารถนำมาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวัน ได้หลักการกระบวนการพัฒนาชัดเจน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง (4 เสาหลักสู่ความพอเพียง)

-เจ้าหน้าที่เข้ามาพบปะบ่อยๆ มีความเข้าใจในการทำงาน การเข้าถึงชุมชน การแนะนำ การสร้างความเป็นกันเอง การเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นแบบตรงไปตรงมา การนำความรู้มาให้เกษตรกรและการส่งเสริมอย่างถูกต้อง การมีส่วนร่วมในการทำงานของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ การเข้าใจในการทำเกษตรที่มีการลงทุนน้อยแต่ได้ผลผลิตมาก

-ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น เป็นโครงการที่ดี ส่งเสริมอาชีพให้กับเกษตรกรในชุมชนและหมู่บ้าน การสร้างงานให้ชุมชน สร้างรายได้กับวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชนเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม

-การสนับสนุนพันธุ์พืช การดูแลอย่างทั่วถึง การสนับสนุนวัสดุทางการเกษตร

-ทำให้เกิดการรวมกลุ่มระหว่างประชาชนได้ และทำให้เกิดความสามัคคี

4. ข้อเสนอแนะ

-อยากให้ภาครัฐเข้ามาช่วยชาวบ้านแบบนี้ตลอดไปจะช่วยให้กลไกในการเกษตรขับเคลื่อนไปในทางที่ดียิ่งขึ้นไป

-ขยายโครงการไปสู่ภาคเครือข่ายหมู่บ้านอื่นๆ

10 สรุปบทเรียน เพื่อเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในปีงบประมาณ 2562

สรุปได้ว่า จากผลการสำรวจความคิดเห็นของเกษตรกรนี้ได้นำเสนอแก่ส่วนราชการที่รับผิดชอบโครงการพัฒนาเพื่อนำไปปรับปรุงใน ปีงบประมาณ 2562 ซึ่งในรายการที่มีคะแนนไม่ถึง 4.0 มีเพียง 1 เรื่อง คือ ควรเพิ่มบทบาทของเกษตรกรและผู้มีส่วนร่วมในการเพิ่มการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ

วิธีการและแนวทาง คือ หน่วยงานภาครัฐ จะต้องพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมในด้าน เพิ่มบทบาทของหน่วยงานที่มีกับผู้มีส่วนได้เสีย ให้ร่วมการกำหนด/วางแผนการทำงาน ให้การสนับสนุนความร่วมมือ/เป็นเครือข่ายกับหน่วยงานภาครัฐ เพิ่มบทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย และนำความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสีย ไปใช้ในการบริหารงาน/การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน

.....